

УДК 821.161.2-3.09“18/19”І.Франко:[7.049.1:177.61]

«СКОМПЛІКОВАНИЙ ПАРАЛЕЛОГРАМ СИЛ»: ЛЮБОВНИЙ СЮЖЕТ У ПРОЗІ ІВАНА ФРАНКА

Ірина ГОРОШКО

*Інститут Івана Франка НАН України,
вул. Драгоманова, 18, Львів, Україна, 79000*

Проаналізовано специфіку любовного сюжету у Франковій прозі. Основну увагу зосереджено на романах «Лель і Полель», «Перехресні стежки» та оповіданнях «Різуни», «Батьківщина», «Сойчине крило». У творах виокремлено та детально розглянуто різні типи любовних взаємин між героями: любов-гра, любов-дружба, любов-ерос, любов-прагма, любов-манія. Визначено Франкову формулу ідеального кохання.

Ключові слова: любовний сюжет, любовний трикутник, Франкова формула кохання.

Любовний сюжет – один із найпопулярніших у світовій літературі, зокрема й в українській. З давніх-давен сила любовного почуття була натхненням для письменницької творчості, оскільки любов – це «екзистенціал людського буття, який окреслює найглибше відчуття повноти особистісного буття і переживання цілісності у з'єднанні з іншою особистістю та світом» [10, с. 348]. Окрім того, любовне почуття відзначається різнотипністю своїх проявів. Цікаву типологію любові зафіксовано ще за часів античності, де розрізняли чотири типи любові: 1) *eros* – «як уособлення чуттєвого бажання, пристрасного, часом екстатичного почуття» [24, с. 68], заснованого на тілесності; 2) *філья* – «любов-приятельство, любов-дружба, заснована на спільних інтересах, довірі і духовній єдності» [13, с. 348]; 3) *агапе* – альтруїстична «м'яка, жертвна, безкорислива любов до ближнього» [21, с. 44], зокрема й християнська любов; 4) *сторге* – «любов-прихильність, особливо в родинних зв'язках» [13, с. 348], тобто сімейна любов, котра ґрунтується на взаємній повазі та підтримці. Антична типологія лягла в основу філософських та психологічних концепцій любові, які доповнили її новими типами: манія (любов-одержимість) [25], людус (любов-гра) [10] і прагма (любов із розрахунку) [26].

Термін «любовний сюжет» у літературознавчих енциклопедіях та довідниках не представлений, хоча вивчення сюжету має доволі довгу історію. Опираючись на відомі трактування М. Йогансена [8], О. Веселовського [1], Б. Томашевського [17], В. Халізева [20], визначаємо любовний сюжет як ланцюг подій з інтригами та конфліктами, що засновані на різнотипних любовних взаєминах між персонажами, завдяки яким автор розкриває широкий діапазон душевних переживань героїв, їхні характери, переконання та мотивацію поведінки.

У цій статті спробуємо проаналізувати специфіку любовного сюжету Франкової прози на прикладі романів «Лель і Полель», «Перехресні стежки» та оповідань «Різуни»,

«Батьківщина», «Сойчине крило», що репрезентують найяскравіші приклади вияву різнотипних любовних взаємин між героями, а саме: любові-гри, любові-дружби, любові-еросу, любові-прагми, любові-манії.

Любовна проблематика у творчій спадщині Івана Франка вже неодноразово ставала предметом наукових студій, здебільшого у дослідженнях його інтимної лірики, сфери стосунків із жінками та любовного епістолярію, тимчасом як тема «Любовний сюжет у прозі І. Франка» залишається ще малодослідженою. Першим, хто частково порушив це питання, був Сергій Єфремов. Аналізуючи творчість письменника, дослідник висловив щире захоплення талантом митця у вмінні зобразити, «яке з любови надзвичайно потужне почування» [7, с. 165]. Саме С. Єфремов назвав І. Франка «поетом любови» [7, с. 165], адже той справді добре розумів складну природу любові, що поєднує в собі антиномію духовного і фізіологічного, особистого і громадського. Принагідні міркування зустрічаємо також у працях сучасних науковців, зокрема Івана Денисюка про любовні історії української белетристики [4], Миколи Легкого про любовний цикл у класифікації прозових творів І. Франка [11], Ростислава Чопика про «мотиви дібраного та недібраного подружжя» у творчості митця [22], Лариси Каневської [9] і Тараса Пастуха [16] про розвиток любовного сюжету в романах письменника та Алли Швець про асоціальні типи шлюбів у творах І. Франка [23].

У прозовій спадщині письменника актуалізовано не тільки різнотипні любовні стосунки між персонажами, а й різні стильові підходи до їх відтворення: романтичний, реалістський і модерністський. Кожний із зазначених підходів має свої особливості і своє тлумачення любові. На відміну від романтизму, що звеличує чисту, високу любов, «позбавлену статевого гону, який лежить, врешті-решт, у закритій та глибокій основі кохання» [4, с. 370], у реалізмі любов набуває дещо приземленого характеру, коли інтимні стосунки між чоловіком і жінкою тлумачаться як «специфічна потреба, що допомагає людині подолати відчуття самотності та відчуження» [12, с. 108]. Для модернізму любов цікава «як складний феномен людського життя, філософія почуття, а також сексуальність у значно глибшому сенсі й відвертішому змалюванні» [15, с. 224]. Отже, спостерігаємо певну еволюцію в Франковому моделюванні любовних стосунків: від платонічних, сором'язливих («Лешишина челядь», «Захар Беркут») до вільних і сексуально-розкутих («Великий шум», «Неначе сон»). Золотою серединою для І. Франка став реалістичний підхід та реалістичне розуміння кохання. Підтвердженням цього є слова самого письменника: «Любов [...] повинна опиратися на стислий науковій аналізі власних характерів, цілей, змагань [...], на докладнім пізнанні людської природи взагалі, на пізнанні тих прав натуральних, котрим підлягає людський дух і людське тіло» (лист до О. Рошкевич від 26–27 січня 1879 року) [18, т. 48, с. 149]. Це одне із властивих для І. Франка тлумачень любові, з якого випливає, що кохання – не просто інстинкт, а справжнє мистецтво, яке розвивається за власними об'єктивними законами.

У листі до тієї-таки О. Рошкевич від 20 вересня 1878 року письменник виклав основні закони та умови формування ідеальних стосунків та щасливого подружжя. Першою такою умовою є *темпераментна сумісність* пари: «Треба, щоб обоє ті люди, що лучаться між собою, були скільки мож належито розвинені, щоб їхні темперамен-

ти були згідні». Другою запорукою «любові здорової, органічної» стає *необхідність «високої, гуманної і чесної цілі»* (виокремлення курсивом моє. – І. Г.), яка б завжди підтримувала та об'єднувала пару у найскрутніші моменти «бо, люб'ячи спільну ціль, мимоволі любиться і цініться кожного, хто йде до тої самої цілі» [18, т. 48, с. 116]. Третя умова – *свобода почуттів та «ділання»*: «стаючи мужем і женою, не переставати бути свобідними людьми», «одно не повинно в'язати другого, повинно бути вирозуміле на всякі похибки другого, від котрих не свобідний ні один чоловік» [18, т. 48, с. 116]. Ще однією не менш важливою «задачею усякого подружжя» є *правильне виховання дітей*. Це, власне, і є основні компоненти Франкової формули кохання, які, на його думку, сприяють утворенню міцного і дружнього сімейного союзу. Не випадково вживаємо тут словосполучення «дружній союз», бо любов для І. Франка часто співвідноситься із поняттям «дружба»: «любов [...] – вона спокійна, чиста, похожа більше на щиру приязнь, на почуття своєї рівності і солідарності з коханим предметом, – і така любов спосібна перетривати всякі нещастя, – бо вона одно з люб'ячих робить для другого конечним, природним складником життя, так як воздух, хліб, книжку, працю» [18, т. 48, с. 115]. Вияв такого кохання письменник подав у подружніх стосунках Регіни і Владка («Лель і Полель»). Ця пара відповідає всім уявленням І. Франка про дібране подружжя. У їхніх взаєминах знаходимо «згідні» темпераменти: чуттєвий екстраверт – Регіна та аналітичний екстраверт – Владко; свободу «ділання», що виражається у почуттях взаємної толерантності та поваги; плани спільної праці на благо народу: «наше щастя зростатиме в міру того, як ми будемо прикладати праці, щоб допомагати нещасливішим за нас» [18, т. 17, с. 465], – впевнений Владко. Регіна підтримує ідеї чоловіка навіть після його смерті, і в дусі цих ідей виховує сина. Союз Регіни і Владка став втіленням Франкового ідеалу сім'ї, заснованої на любові-дружбі (філії).

Зовсім інший вид сімейних відносин письменник змодельював у родині Стальських («Перехресні стежки»). Якщо стосунки Регіни і Владка є романтичними, то у взаєминах Стальських панує авторитарність. Для Валеріана Стальського дружина – «найтяжчий, смертельний ворог» [18, т. 20, с. 200], з котрим він поєднався винятково заради практичного інтересу – урядової кар'єри, що є ознакою любові-прагми. Валеріан навіть іронізує з цього приводу: «Велика любов – то так, як високе шляхетство: *noblesse oblige*. А я все волів бути свобідний від усяких зобов'язань» [18, т. 20, с. 206]. Тому Стальський відмовляє дружині в інтимній близькості, вірності та пристрасті, а це основні компоненти кохання, за теорією любові Роберта Стернберга [26]. Відзначимо, що й для героїні законний чоловік – тиран, за котрого вона вийшла заміж тільки з примусу «цьоці». Отже, стосунки Регіни і Валеріана – типовий приклад недібраного подружжя. Однією з суттєвих причин цієї «недібраності», окрім темпераментної несумісності, відсутності спільних цілей, дітей та свободи діянь, є ще психічна нестабільність героя. Адже І. Франко, виводячи свою формулу кохання, стверджував: «Любов правдива може повстати у чоловіка здорово і нормально розвиненого» (лист до О. Рошкевич від 20 вересня 1878 року) [18, т. 48, с. 115]. А із психологічного портрета Стальського, який подав нам автор, очевидно, що Валеріан – людина психічно не здорова. Це жорстокий садист, який не гребує жодними методами заради досягнення мети. Щоб придушити

особистість Регіни, він вдається до різних психологічних атак: влаштує молодій дружині комунікативну блокаду, лякає несподіваними нічними візитами до її спальні, привселюдно принижує. Результат таких дій – відродження любовного трикутника (Стальський–Регіна–Рафалович), божевілля Регіни, вбивство чоловіка-ката.

Стосунки Регіни і Євгенія Рафаловича також не можна назвати щасливими. Іван Денисюк відзначив, що «у духовному романі Регіни і Євгена дуже мало тілесності» [6, с. 6]. Рафалович після десяти років розлуки кохає вже не саму Регіну, а лише її образ. Він ідеалізує кохану жінку. А ідеалізація, за Еріхом Фроммом, це «не неправильне, але інше сприйняття, при якому закоханий бачить в об'єкті свого кохання не тільки те, що там є на сьогоднішній день, але і те, що там буде, або, принаймні, може бути» [19, с. 120]. Отже, для Рафаловича реальна Регіна та ідеальна Регіна – це два різні об'єкти кохання. У такому разі можна дискутувати про утворення не зовсім типового любовного трикутника: реальна Регіна–Рафалович–ідеальна Регіна. Обираючи між ними, Євгеній все-таки надає перевагу вимріяному образу, бо розчарується у Регіні Стальській, тобто реальній жінці, яка стала «невдатною копією його ідеалу [...]». Від неї не виходила та магічна сила, що тягла його і віддавала їй на власність» [18, т. 20, с. 260]. Тимчасом створений уявою ідеал дарує Рафаловичу натхнення для громадської діяльності і не обтяжує зайвими турботами.

Проблема вибору між особистим почуттям та громадським обов'язком постає і перед іншим Франковим героєм, Гнатом Калиновичем («Лель і Полель»). Але, на відміну від Євгенія, він обирає особисте щастя, без якого, на його думку, «життя – це не життя, людина – не людина. Якщо людина падає під тягарем власного страждання, то як же вона може добре працювати для громадської справи?» [18, т. 17, с. 391]. Вибір Євгенія і Гната можна розглядати як зраду Франкового ідеалу «цілого чоловіка», під яким письменник розумів єдність особистого почуття та громадського обов'язку. Проте й невдачі героїв у творах не випадкові, бо на їхньому прикладі І. Франко показав, наскільки важко буває людині віднайти бажану цілісність як рівнодійну тих сил, що постійно борються в ній. Адже кожному людську особистість, а також людські стосунки письменник бачив як «безмірно скомплікований паралелограм сил» [18, т. 22, с. 65] і залежно від того, які сили беруть гору в тому «паралелограмі», й складається життя людини. Рафалович після бурі пережитих емоцій продовжував жити з надією на те, що колись йому таки вдасться відновити рівновагу у своєму «скомплікованому паралелограмі сил», Начко ж повністю здав свої позиції.

Важливо зазначити, що і в романі «Лель і Полель» любовний сюжет будується на основі любовного трикутника: Начко–Регіна–Владко. Начко у цій тріаді займає позицію «третього зайвого». Байдужість Регіни до його почуттів і, зрештою, її одруження з Владком перетворюють любов героя на манію або одержимість, з притаманним для неї зосередженням свідомості й почуттів на якійсь одній ідеї чи об'єкті. Саме маніакальна любов приводить Гната спочатку до морального падіння, а згодом і до самогубства.

Як бачимо, любовний сюжет у прозі письменника, поєднуючись із суспільно-політичними та детективними мотивами, порушує важливі культурно- та суспільно-історичні проблеми тогочасності, а також відіграє важливу характеротворчу роль.

Оповідання «Батьківщина» та «Сойчине крило» є типовими love stories у творчості письменника. Любовний сюжет тут домінуючий і допомагає авторові розкрити широкий діапазон душевних переживань героїв та їхні характери. Адже, за твердженням австрійського психоаналітика А. Адлера, «тип характеру людини обов'язково проявиться в любові. Вона змусить закоханого або йти до нещасливого кохання і на ньому застрягнути, або дозволить йому ставитися до любові простіше і приведе до підйому» [Цит. за: 3, с. 76]. Опанас Моримуха («Батьківщина») якраз «не застрягає» у нещасливому коханні, а вчасно переосмислює своє життя та повертається до праці на благо народу. За теорією Зигмунда Фрейда, любов героя сублимується в професійну діяльність. Найбільшою мірою у його почуттях виявляється еротична любов, що «включає в себе духовний і сексуальний елементи, причому сексуальний превалює на основі генетичної першості» [14, с. 89], і за своїми ознаками близька до любові-манії. Любов-ерос охоплює юнака вже при першій зустрічі з Киценькою (що є зав'язкою любовного сюжету), про що свідчить опис його вражень у той момент: «Зачудування – се було перше і найсильніше чуття, яке опанувало мою душу... Я сидів і дивився на неї. Коли вона проходила поміж столами, мої очі бігали за нею, як вірні собаки за паном. Коли наближалася до мене, мене кидало в жар, пробігало дрожжю. Коли вона щезала, я сидів, мов оглушений, і ждав її» [18, т. 21, с. 405]. Ця «брюнетка, з розкішним волоссям, з чорними, блискучими очима» [18, т. 21, с. 404] перетворила Опанаса на свого раба, «заради її палких обійм й огнистих поцілунків» [18, т. 21, с. 416] він готовий на все, навіть на зраду своїх переконань. Маніакальні симптоми любові Опанаса виражаються в його постійних переслідуваннях жінки, які він пояснює як «невідхильну потребу, [...] потребу світла та повітря» [18, т. 21, с. 407], та апатичному ставленні до навколишнього світу. Почуття ж Киценьки до юнака дуже стримані, навіть байдужі і мають ознаки любові-прагми. Героїня керується не так серцем, як розумом – вона ретельно зважає, які вигоди отримає від можливого союзу і заради цього маніпулює почуттями хлопця. Проте, як не дивно, саме завдяки її діям і настановам Опанас стає поважним членом суспільства. Його переродження є важливим кульмінаційним моментом твору.

Аналізуючи роман «Перехресні стежки» та оповідання «Батьківщина», спостерігаємо деяку подібність у побудові любовних історій Рафаловича і Моримухи: обидва чоловіки зустрічають жінку своєї мрії – безтямно закохуються – втрачають кохання – зосереджуються на громадській діяльності та несподівано зустрічають кохану після довгої розлуки. Розвиток подій справді схожий, проте розв'язка відрізняється: Рафалович розчаровується у Регіні і відштовхує жінку від себе, а Моримуха без докорів та образ приймає смертельно хвору Киценьку і опікується коханою до останніх днів її життя.

Не менш цікаво І. Франко побудував любовний сюжет у новелі-повісті «Сойчине крило». Тут фактично повторюється історія Гната Калиновича, але вже без трагічного фіналу. Сюжет розгортається завдяки схрещенню найінтимніших форм художнього викладу – щоденника і листа, які насичені глибокими почуттями та переживаннями героїв. Недаремно І. Денисюк називав твір «новелою страждання» – «почуття героя тут особливо інтенсивні, вони є, здебільшого, ознакою сильних характерів, здатних на

тривалі пристрасті» [4, с. 376]. Конфлікт у «записках відлюдька» якраз побудований на протилежності характерів Мані і Массіно, їхніх темпераментів, психологічних типів (екстравертність та інтровертність), а, отже, й інтересів закоханих. Маня прагне лише особистого щастя, пригод і яскравих відчуттів, а Массіно намагається поєднати в собі кохання та громадську діяльність. Йому це не вдається: втративши кохану жінку, він нехтує своїм суспільним обов'язком. Історія повторюється. Але якщо у романі «Лель і Полель» інтроверт Начко виявляє хоча б якусь ініціативу у розвитку стосунків, то сибарит Массіно поводить себе зовсім пасивно. Більшу активність виявляє героїня, прагнучи будь-яким способом заволодіти серцем цього нудного аналітика: «Тямиш, яким пророком і апостолом я пізнала тебе? [...] І се дразнило мене. І я нищечком постановила собі стягти тебе з п'єдесталу – іронією, кпинами, сміхом, жартами. А коли сі способи не помагали [...], то я пустила в діло інші способи – сердечність, ширість і, нарешті, остатній, найсильніший – свою любов. І ти не міг опертися їй, і я побідила» [18, т. 22, с. 63]. Доволі добре продуманий план дій – чітко поставлена мета і вдало підібрані методи для її досягнення. Маня як вправний мисливець без значних зусиль заманює чоловіка у свою пастку, і він стає жертвою її любовної гри: «Все, все те була штафажа, були декорації для моєї ролі, яку я хотіла відіграти перед тобою, щоб лишити в твоїй душі незатерте, незабутнє, високоартистичне вражіння» [18, т. 22, с. 62]. Проте триумф від перемоги триває недовго, і дівчина шукає нове джерело яскравих емоцій у романах з іншими чоловіками. Маня, на жаль, не одразу зрозуміла ніжну і тиху любов-дружбу більш зрілого чоловіка (Массіно на момент їхньої першої зустрічі було 37 років). На це їй знадобилося три роки, протягом яких вона зберігала сойчине крило як символ їхнього великого почуття. Водночас цей образ, на думку І. Денисюка, можна розглядати як «фокус, що вбирає багатоманітність твору, в якому втілені зав'язка, кульмінація і розв'язка» [5, с. 211]. Адже сойка єднає закоханих, розлучає і знову об'єднує.

Важко не помітити, що любовні колізії згаданих романів та оповідань співзвучні з мотивами ліричної драми «Зів'яле листя». Спільними для них є, зокрема, мотиви нещасливого кохання та фатальної жінки, які пов'язані насамперед з останнім захопленням митця – полькою Целіною Журовською. У листі до Агатангела Кримського від 26 серпня 1898 року письменник зізнався: «Фатальне для мене було те, що, вже листуючись з моєю теперішньою жінкою, я здалека пізнав одну панночку польку і закохався в неї. [...] її впливом були мої писання “Маніпулянтка”, “Зів'яле листя” [...] і недрукована повість “Lelum-Polelum”» [18, т. 50, с. 114]. Вплив цієї жінки спостерігається також у творах «Сойчине крило», «Батьківщина», «Перехресні стежки», які з'явилися після знайомства митця із Целіною. Героїні, прототипом яких стала Журовська, схожі між собою, а об'єднує їх внутрішня гармонійна сила, якою вони підкоряють серця та сковують волю закоханих у них чоловіків.

У прозі письменника знаходимо ще чимало любовних історій про нещасливе, невзаємне і навіть трагічне кохання, бо саме такому вияву любові сприяла тодішня суспільна атмосфера у Галичині, де «шлюб був інструментом й умовою щоденного виживання» [2, с. 307]. Проте зовсім нетиповою і одиничною серед Франкових творів є амурна історія львівського ловеласа Броніслава та «хитрої бестії» Юльки із

епістолярної новели «Різуни». В основу сюжету автор поклав історичну подію (прихід учасників польського повстання 1846 року до Кальварії на покаяння), що є лише тлом для кульмінаційного моменту любовної історії. Адже на передньому плані зображення – характери та інтриги головних героїв, Юльки та Броніслава, взаємини яких змальовано у дещо іронічному стилі. Зі слів оповідачки Мані дізнаємося, що обранець Юльки – «хлопець гарний, рослий, веселий», але «лінюшисько, лиш дівчатам голови завертати вміє». Сама Юлька видається дівчиною скромною і побожною: «Ось тобі завтра до монастиря вступає» [18, т. 21, с. 200], але несподівана розв'язка твору виявляє, що героїня насправді «хитра бестія»: «А що! Мудро я спіймала того вітрогона? Не бійся, я все обміркувала! Я знала дуже добре, що роблю!» [18, т. 21, с. 209], – зізнається вона Мані. За допомогою обману героїні вдається отримати від львівського донжуана Броніслава обіцянку одружитися з нею. Як і Маня з новели-повісті «Сойчине крило», Юлька також «грає роль»: спочатку всіляко демонструє неприступність: «Сердилася, паленіла, хотіла пересісти деінде [...], сиділа відвернена лицем від Броніслава, віддула губи і мовчала» [18, т. 21, с. 201], а згодом привселюдно звинуватила хлопця у згвалтуванні. Таким способом Юлька перемогла, «вивівши на свою користь рівнодійну всіх складових “скомплікованого паралелограма сил”» [22, с. 177]. Проте наклеп дівчини та підступні інтриги хлопця свідчать про нещирість та поверхневність їхніх почуттів. Незважаючи на взаємну симпатію, вони обоє лише «грають» у любов, а «людина, яка “грає у любов”», за твердженням канадського психолога і соціолога Джона Лі, – це егоїст, адже на першому місці у неї – власне бажання та перемога, а не думки і почуття іншої людини» [25, с. 53]. В оповіданні «Різуни» І. Франко вдало підтвердив цю думку та висміяв псевдолюбовні стосунки, які нездатні стати основою щасливого шлюбу.

Отже, наведені приклади дають змогу краще зрозуміти специфіку любовного сюжету в прозі І. Франка як важливого структурного елемента твору. Поеднуючись з іншими сюжетними лініями, любовні колізії допомагають авторові відтворити правдиву тогочасну реальність, тому кохання у прозовій спадщині митця здебільшого нещасливе, трагічне, інколи іронізоване, як у «Різунах». Важливо також відзначити, що письменник не ідеалізував любовні почуття, а реалістично відтворив взаємини чоловіка і жінки. В основі любовних сюжетів Франкових творів найчастіше лежить конфлікт, що реалізується у дилемі вибору між особистим щастям та суспільним обов'язком або у проблемі соціальної нерівності жінки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Веселовский А.* Поэтика сюжетов / А. Веселовский // Историческая поэтика / А. Веселовский. – Л., 1940. – С. 493–597.
2. *Грицак Я.* Франко та його жінки / Я. Грицак // Пророк у своїй Вітчизні. Франко та його спільнота (1856–1886) / Ярослав Грицак. – К., 2006. – С. 303–333.
3. *Демидов А. Б.* Феномены человеческого бытия / А. Б. Демидов. – Минск, 1999. – 180 с.
4. *Денисюк І.* Любовні історії української белетристики / І. Денисюк // Літературознавчі та фольклористичні праці : у 3т., 4 кн. Т. 1. Кн. 1 / І. Денисюк. – Львів, 2005. – С. 367–379.

5. *Денисюк І.* Розвиток української малої прози XIX – поч. XX ст. / І. Денисюк. – Львів, 1999. – 280 с.
6. *Денисюк І.* «Усе мистецьке є символом» (Розшифровані й нерозшифровані символи у «Перехресних стежках») / І. Денисюк // Українське літературознавство. – Львів, 2001. – Вип. 64. – С. 3–12.
7. *Єфремов С.* Співець боротьби та контрастів / С. Єфремов. – К., 1913. – 208 с.
8. *Йогансен М.* Як будується оповідання / М. Йогансен // Вибрані твори / М. Йогансен ; [упоряд. Р. Мельників]. – К., 2009. – С. 550–671.
9. *Каневська Л.* Психологізм романів Івана Франка середини 80-х – 90-х років : автореф. дис... канд. філол. наук / Лариса Каневська ; НАН України, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка. – К., 2004. – 20 с.
10. *Крилов С.* Любов / С. Крилов // Філософський енциклопедичний словник / за ред. В. І. Шинкарука. – К., 2002. – 742 с.
11. *Легкий М.* Проза Івана Франка: проблеми класифікації / М. Легкий // Вісник Львівського університету. – Львів, 2011. – С. 15–20. – (Серія філологічна ; вип. 55).
12. *Литвин І.* Любов як головний принцип гуманізації людського життя та шлях подолання відчуження у філософії Фромма / І. Литвин // Вісник Черкаського університету. – Черкаси, 2012. – С. 104–108. – (Серія «Філософія» ; вип. 210).
13. *Малахов В.* Любов / В. Малахов // Етика : курс лекцій / В. Малахов. – К., 2001. – 383 с.
14. *Опришко Н. О.* Еротика Івана Франка та література українського постмодернізму / Н. О. Опришко // Іван Франко і національне й духовне відродження України. – Харків, 2006. – С. 89–96.
15. *Павличко С.* Дискурс модернізму в українській літературі / С. Павличко. – К., 1999. – 447 с.
16. *Пастух Т.* Романи Івана Франка / Т. Пастух. – Львів, 1998. – 135 с.
17. *Томашевський Б.* Фабула и сюжет / Б. Томашевський // Теория литературы. Поэтика / Б. Томашевський. – М., 1999. – С. 134–144.
18. *Франко І.* Зібрання творів : у 50 т. / Іван Франко. – К., 1976–1986.
19. *Фромм Э.* Искусство любви / Э. Фромм // Душа человека / Э. Фромм. – М., 2004. – 572 с.
20. *Хализев В.* Сюжет / В. Хализев // Теория литературы / В. Хализев. – М., 2002. – С. 249–260.
21. *Чанышев А.* Любовь в античной Греции / А. Чанышев // Философия любви : в 2 ч. Ч. 1. – М., 1990. – 485 с.
22. *Чопик Р.* Ессе Ното: Добра звістка від Івана Франка / Р. Чопик. – Львів, 2001. – 232 с.
23. *Швець А.* «...Подружжя майже завжди – лотерея...» (матримоніальна концепція Івана Франка) / Алла Швець // Іван Франко: Тексти. Факти. Інтерпретації : збірник наукових праць / НАН України. – К. ; Львів, 2011. – Вип. 1. – С. 128–136.
24. *Шестаков В.* Эрос и культура: Философия любви и европейское искусство / В. Шестаков. – М., 1999. – 464 с.
25. *Lee J.* The Colors of Love / John Alan Lee. – New York, 1988. – 319 p.
26. *Sternberg R.* The Triangle of Love: Intimacy, Passion, Commitment / Robert Sternberg. – New York, 1988. – 319 p.

Стаття надійшла до редакції 16.12.2013
Прийнята до друку 24.03.2014

**«COMPLICATED PARALLELOGRAM OF FORCES»:
A LOVE PLOT IN IVAN FRANKO'S PROSE**

Iryna HOROSHO

*Ivan Franko Institute, National Academy of Sciences of Ukraine,
18 Drahomanov Str., L'viv, 79000, Ukraine*

The paper analyzes the specificity of a love plot in Ivan Franko's prose. Focus is made on the novels «Lel' and Polel'», «Fateful Crossroads», and the stories «Robbers», «Motherland», «The Jay's Wing». Distinguished and analysed in detail are various types of love relationships, viz. love-game, love-friendship, love-eros, love-pragma and love-mania. The researcher provides a definition of the ideal love according to Franko.

Keywords: love plot, love triangle, Franko's love formula.

**«СКОМПЛИЦИРОВАННЫЙ ПАРАЛЛЕЛОГРАММ СИЛ»:
ЛЮБОВНИЙ СЮЖЕТ В ПРОЗЕ ИВАНА ФРАНКО**

Ирина ГОРОШКО

*Институт Ивана Франко НАН Украины,
ул. Драгоманова, 18, Львов, Украина, 79000*

Рассмотрено специфику любовного сюжета в прозе Ивана Франко. Особое внимание акцентировано на художественном изображении любовных коллизий в романах «Лель і Полель», «Перекресные тропы», рассказах «Ризуны», «Родина», «Сойчино крыло». Выделены и детально проанализированы различные типы любовных отношений: любовь-игра, любовь-дружба, любовь-эрос, любовь-прагма, любовь-мания. Определена формула идеальной любви с точки зрения И. Франко.

Ключевые слова: любовный сюжет, любовный треугольник, формула любви с точки зрения И. Франко.